

Załącznik do Uchwały Nr 12/1/2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich z dnia 13 lipca 2018r.

Załącznik do Uchwały Nr 2/1/2018 Rady Nadzorczej Spółdzielczego w Obornikach Śląskich z dnia 19 lipca 2018r.

**Ujawnienie informacji Banku
Spółdzielczego w Obornikach Śląskich
wg stanu na 31 grudnia 2017r.**

**dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń,
i innych informacji ujawniane zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla
instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, część ósma.**

Oborniki Śląskie, lipiec 2018r.

I. Wstęp

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2017r.
2. Bank prowadzi działalność wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) *nie stosuje* pominięcia informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) *nie stosuje* pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
4. W przypadku pominięcia informacja o tym jest podawana w treści Ujawnienia.
5. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Obornikach Śląskich” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji, przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym, np. Polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich, Planami finansowymi, a także Politykami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia

ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Załączniku nr 3.
8. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:
 - 1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg Statutu Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich i Regulaminu działania Rady Nadzorczej w Obornikach Śląskich, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z „Zasadami oceny odpowiedniości członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Obornikach Śląskich”. Członków Rady Nadzorczej wybierają zgodnie ze Statutem Banku Przedstawiciele na Zebraniu Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, oceny następczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich”.
 - 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
 - 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka.
 - 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty odpowiednią „Instrukcją funkcjonowania systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Obornikach Śląskich”, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. Zakres stosowania – art. 436

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych

IV. Fundusze własne – art. 437

Ujawnienie zgodnie z Rozp. wykonawczym Komisji nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Bank Spółdzielczy w Obornikach Śląskich wylicza fundusze własne zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami w tym zakresie na dzień 31 grudnia 2017 roku, w szczególności zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. oraz Prawem bankowym. Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z art. 437 oraz 492 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r., ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Fundusze własne, zgodnie z powyższymi przepisami, obejmują:

1. Kapitał Tier I, w tym kapitał podstawowy Tier I (CET I) oraz kapitał dodatkowy Tier I (AT I – na dzień 31.12.2017r. nie występował w Banku),
2. Kapitał Tier II (na dzień 31.12.2017r. nie występował w Banku).

Kapitał podstawowy Tier I obejmuje:

- 1) fundusz udziałowy – Bank na podstawie art. 26 ust 3 Rozporządzenia 575/2013 UE, po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego wykazuje opłacony fundusz udziałowy, według następujących zasad:
 - podstawę obliczenia stanowi kwota opłaconych udziałów według stanu na 28.06.2013r.
 - kwota ta pomniejszona została o wszelkie wypłaty i wyśięgowania udziałów w okresie od 29.06.2013 roku do 31.12.2017 roku.
 - 2) funduszu zasobowego - tworzono z podziału wypracowanego zysku netto oraz wpisowego członków;
 - 3) funduszu rezerwowego – tworzono z podziału zysku netto;
 - 4) skumulowane inne całkowite dochody, w skład których wchodzi fundusz z aktualizacji rzeczowych aktywów trwałych, kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży” – w 2017r. Bank uwzględnił w kapitale Tier I 100% niezrealizowanych strat oraz usuwał z kapitału podstawowego Tier I 20% niezrealizowanych zysków;
1. Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
 - 1) Wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej
 - 2) Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I w skład których wchodzi amortyzacja funduszu z aktualizacji wyceny. Każdego roku począwszy od początku 2015r. kwota jest amortyzowana odpowiednio: 60% w 2015r., 40% w 2016r. oraz 20% w 2017r., co jest zgodne z pismem KNF z dnia 26 marca 2015r. znak: DRB/DRB_II/0735/29/17/2015. Bank do pomniejszania w/w składnika kapitałów stosuje amortyzację jednorazową.
 - 3) Dodatkowe korekty wartości jako 0,1% sumy wartości wycenianych według wartości godziwej.

Tabela – fundusze własne w okresie przejściowym wg stanu na 31.12.2017 (tys.PLN)

Wyszczególnienie	Kwota w dniu ujawnienia (w tys.zł)
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności	8 718,89
Kapitał Tier I	8 718,89
Kapitał podstawowy Tier I	8 718,89
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	-
Opłacone instrumenty kapitałowe (fundusz udziałowy)	217,20
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	8 938,62
Zyski zatrzymane za zgodą KNF	
Skumulowane inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)	-170,21

Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	
(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-7,50
(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-234,02
(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale podstawowym Tier 1	
(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier 1 ponad kapitał podstawowy Tier 1	-
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty I	-
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier 1	21,60
Inne pozycje lub korekty kapitału podstawowego Tier 1 – nie ujęte powyżej (pozycja może przyjmować wartość dodatnią lub ujemną)	
Kapitał dodatkowy Tier 1	
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier 1 podlegających zasadzie praw nabytych	
(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier 2 ponad kapitał Tier 2	
Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier 1 ponad kapitał dodatkowy Tier 1	
Inne pozycje lub korekty kapitału dodatkowego Tier 1 – nie ujęte powyżej (pozycja może przyjmować wartość dodatnią lub ujemną)	-46,81
Kapitał Tier 2	
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier 2	
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier 2 oraz pożyczek podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych	
Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej do wysokości maksymalnie 1,25% kwot ekspozycji wazonych ryzykiem	
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 2 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 2 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty I	
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier 2	
Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier 2 ponad kapitał dodatkowy Tier 2	
Inne pozycje lub korekty kapitału Tier 2 – nie ujęte powyżej (pozycja może przyjmować wartość dodatnią lub ujemną)	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	49 462,85
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe – kwota ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP	41 290,72
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko walutowe (wymóg 12,5)	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne (wymóg 12,5)	8 172,21
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1	17,63
Współczynnik kapitału Tier I	17,63
Całkowity współczynnik kapitałowy	17,63

V. Wymogi kapitałowe – art. 438

1. Skrótowy opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań

Bank na koniec grudnia 2017 roku nie odnotował wymogu kapitałowego w ramach Filaru II; natomiast łączny wymagany wymóg kapitałowy obliczony w Filarze I wniósł 3 962 tys. zł.;

Kapitał wewnętrzny Banku:

Rodzaj ryzyka	Kapitał wewnętrzny	Alokacja kapitału według wymagań dla Filaru I	Alokacja kapitału według wymagań dla Filaru II
Ryzyko kredytowe	3 308	3 308	0
Ryzyko operacyjne	654	654	0
Łączny wymóg regulacyjny	3 962	3 962	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0	0	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0	0	0
Ryzyko płynności	0	0	0
Ryzyko biznesowe, w tym wyniku finansowego	0	0	0
Pozostałe ryzyka	0	0	0
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych	0	0	0
Kapitał wewnętrzny	3 962	3 962	0
Fundusze własne		8 719	
Kapitał wewnętrzny /Fundusze własne (w %)		45%	
Współczynnik kapitału T 1		17,6	
Łączny współczynnik kapitałowy TCR		17,6	

Wykonanie limitów ryzyka kapitałowego:

L.p.	Opis limitu	Limit	Stan na 31.12.2017	Wykonanie limitu na 31.12.2017r. (w %)
1.	Fundusze własne/ Suma bilansowa	co najmniej 7%	7,46%	93,86%
2.	Minimalny łączny współczynnik kapitałowy TCR	13,25%	17,53%	75,58%
3.	Minimalny współczynnik kapitału T1	10,25%	17,53%	58,47%
4.	Maksymalny wskaźnik bufora	15%	-	-
5.	Minimalny wskaźnik dźwigni	7,00%	7,43%	94,21%
6.	Maksymalny udział kapitału wewnętrznego w FW	85%	45%	53,71%

Wykonanie limitów alokacji:

Alokacja funduszy własnych na ryzyko wg polityki kapitałowej	Max udział alokacji w FW	Limit w tys. zł.	Wymóg kapitałowy	Wykonanie limitu (w %)
1. Ryzyko kredytowe	55%	4795	3308	69%
2. Ryzyko operacyjne	10%	872	654	75%
I. Razem ryzyka I Filara	65%	5 667	3 962	70%
3. Ryzyko koncentracji zaangażowań	2%	174	0	0%
4. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	12%	1046	0	0%
5. Ryzyko płynności	3%	262	0	0%
6. Ryzyko biznesowe, w tym wyniku finansowego	2%	174	0	0%
7. Pozostałe ryzyka	1%	87	0	0%
II. Razem ryzyka II Filara	20%	1 744	0	0%
Razem I + II	85%	7 411	3 962	53%
Fundusze własne	8 719			
2% funduszy własnych	174			

Relacja kapitału wewnętrznego do poziomu funduszy własnych, które na dzień 31.12.2017r. wyniosły 8 719 tys. zł. ukształtowała się w wysokości 45%, czyli wskaźnik ten kształtuje się poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego max.85%.

Współczynnik kapitałowy w grudniu 2017 roku wyniósł 17,60% i nadal znajduje się na poziomie powyżej limitu ostrożnościowego TCR ustalonego na min. 13,25%.

Limity ryzyka kapitałowego zostały utrzymane na poziomie wymaganym przepisami oraz rekomendacjami nadzorczymi, łącznie ze współczynnikami kapitałowymi.

2. **Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE.**

Nie dotyczy

3. **Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112**

Tabela – 8% kwot ekspozycji ważonej ryzykiem w podziale na klasy ekspozycji – 31.12.2017r. (PLN)

L.p.	Klasa ekspozycji	Wymóg kapitałowy (w tys.zł)
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	53,04
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0,01
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-
6.	Ekspozycje wobec instytucji	35,64
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	640,36
8.	Ekspozycje detaliczne	118,96
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	2 114,61
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0,53
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-
13.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-
14.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	-
15.	Ekspozycje kapitałowe	79,87
16.	Inne pozycje	260,23
	Razem	3 303,26

4. **Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);**

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
------	---------------	------------------

1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0,00

5. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdziały 2, 3 i 4 oraz ujawnione oddzielnie

Bank wyznacza wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w art. 315 – Część trzecia Tytuł III Rozdział 2 Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wymóg ten wyniósł 653 770zł.

VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439

Nie dotyczy.

VII. Bufory kapitałowe – art. 440

Bufor antycykliczny stanowi kwotę kapitału podstawowego Tier I, dodatkową w stosunku do kapitału podstawowego Tier I utrzymywanego na potrzeby spełnienia wymogu w zakresie funduszy własnych, o którym mowa w art. 92 ust. 1 Rozporządzenia CRR, na poziomie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 tego rozporządzenia, pomnożonej przez średnią ważoną wskaźników bufora antycyklicznego obliczoną zgodnie z art. 21 ust. 4 (bufor antycykliczny specyficzny dla Instytucji) Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Od dnia 1 stycznia 2016r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% (wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia).

VIII. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441

Obowiązek ujawnienia nie dotyczy Banku

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442

- 1) Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości
kredyty o utraconej wartości – ekspozycje kredytowe zaklasyfikowane do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” oraz „stracone” zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków;
- 2) Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego określono w Załączniku do uchwały Nr 15/13/2016 Zarządu Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich z dnia 19.09.2016r. Instrukcja zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych. Z uwzględnieniem w/w regulacji Bank klasyfikuje ekspozycje kredytowe w następujący sposób:
 - a) wyłącznie na podstawie kryterium terminowości:
 - ekspozycje kredytowe wobec osób fizycznych, udzielone na cele nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub prowadzenie gospodarstwa rolnego,\
 - b) na podstawie kryterium terminowości i sytuacji ekonomiczno - finansowej:
 - pozostałe ekspozycje kredytowe.

W oparciu o kryterium terminowości Bank dokonuje klasyfikacji w okresach miesięcznych.

W oparciu o kryterium ekonomiczno - finansowe Bank dokonuje klasyfikacji w okresach:

- a) rocznych w przypadku ekspozycji spełniających łącznie następujące warunki:

- ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii „normalne”;
 - kwota ekspozycji, łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu, nie przekracza lub stanowi równowartość 10% funduszy własnych Banku
- b) kwartalnych w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych z wyłączeniem tych ekspozycji, które spełniają następujące warunki:
- utworzono na nie rezerwy celowe w wysokości 100%;
 - brak jest perspektyw na zmianę grupy ryzyka kredytowego i poziomu tworzonych rezerw celowych, z uwagi na zaawansowany stan windykacji należności w trybie: upadłości likwidacyjnej, likwidacji majątkowej lub egzekucji komorniczej.
- 3) Całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego – *łącna wartość ekspozycji przed ograniczeniem ryzyka kredytowego obliczona do celu wyznaczania wymogu kapitałowego*, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji – *kwota ekspozycji oraz średnia kwota ekspozycji w ujawnianym roku w podziale na kategorie wg metody standardowej obliczania wymogu na ryzyko kredytowe*

L.p.	Klasa ekspozycji	Kwota ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw		Średnia kwota ekspozycji
		2016	2017	w tys.zł
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	17 094	16 209	16 651,50
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	12 541	3 315	7 928
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	2	0	2
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju			-
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych			-
6.	Ekspozycje wobec instytucji	27 554	52 529	40 041
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	12 268	10 665	11 467
8.	Ekspozycje detaliczne	2 272	2065	2 169
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	27 815	27 197	27 506
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	848	0	
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-		
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-		
13.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających	-		

	krótkoterminową ocenę kredytową			
14.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	-		
15.	Ekspozycje kapitałowe	878	998	938
16.	Inne pozycje	4 969	5 404	5 187
	Razem	104 121	118 639	111 380

- 4) Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – nie dotyczy.

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski. Bank prowadzi działalność na obszarze, który wykazuje się znaczną jednorodnością. Z uwagi na to nie zdefiniowano podziału geograficznego

- 5) Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – *zapadalność wg kategorii ekspozycji w metodzie standardowej, ewentualnie wyszczególnienie istotnych klas klientów w kategorii*

	przedsiębiorstwa	gospodarstwa domowe	instytucje niekomercyjne	JST
bez określonego terminu	7	50	0	0
<=1 tygodnia	3	36	16	0
>1 tygodnia <= 1 miesiąca	40	175	122	0
>1 miesiąca <= 3 miesięcy	79	676	161	45
>3 miesięcy <= 6 miesięcy	115	718	220	70
>6 miesięcy <= 1 roku	435	1 344	474	110
>1 roku <=2 lat	673	2 106	844	253
>2 lat <= 5 lat	1 431	5 009	1 910	1 381
>5 lat <= 10 lat	1 936	6 235	2 124	1 455
>10 lat <= 20 lat	484	7 982	1 092	0
> 20 lat	0	2 154	0	0

- 6) w podziale na istotne branże lub typy kontrahenta – *ekspozycja łącznie, ekspozycja wg sytuacji, rezerwy, korekty wartości, wartość bilansowa*,

	Należności normalne i pod obserwacją	Należności zagrożone	Pozycje pozabilansowe	Wartość bilans. brutto	Rezerwy celowe	Wartość bilans. netto
rolnictwo	847	0	9	850	0	850
budownictwo	1 850	0	0	1 839	0	1 839
handel hurtowy i detaliczny	1 214	0	235	1 212	0	1 212

	0	0	0	0	0	0
transport						
obsługa nier, wynajem i usl. związane z prowadzeniem dział. gos.	6 963	0	100	6 936	0	6 936
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	874	755	0	1614	0	1 614
Jednostki Samorządu Terytorialnego	3 315	0	0	3 315	0	3 315
inne	26 081	44	1 619	25 879	104	25 775

- 7) kwotę ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym; - *nie dotyczy bank działającego lokalnie.*
- 8) uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie – *uzgodnienie (saldo) rezerw*

Grupa ryzyka	Stan na 01.01.2015	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na 31.12.2015
Kredyty poniżej standardu	0,00 PLN	0,00 PLN	0,00 PLN	0,00 PLN
Kredyty wątpliwe	0,00 PLN	0,00 PLN	0,00 PLN	0,00 PLN
Kredyty stracone	1 214 938,19 PLN	224 312,07 PLN	1 393 721,18 PLN	45 529,08 PLN
Ogółem	1 214 938,19 PLN	224 312,07 PLN	1 393 721,18 PLN	45 529,08 PLN

X. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443

1. Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).
2. Bank nie posiada aktywów obciążonych;
Tabela – aktywa obciążone według stanu na 31.12.2017r. – wartość bilansowa brutto (PLN)

Kategorie ekspozycji	Aktywa wolne od obciążeń	Aktywa obciążone
Rachunki bieżące i pomocnicze+odsetki	10 752	
Instrumenty udziałowe (akcje, udziały)	998	
Dłużne papiery wartościowe	15 694	
Lokaty	42 293	
Kredyty netto	41 535	
Inne aktywa	5 638	
RAZEM	116 910	

XI. Korzystanie z ECAI – art. 444

Nie dotyczy, Bank nie korzysta z ratingów.

XII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	nie dotyczy

XIII. Ekspozycja na ryzyko operacyjne– art. 446

Celem nadrzędnym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Cele szczegółowe to zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania, minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego, w tym nieprzekraczanie tolerancji na ryzyko ustalonej w niniejszej Strategii w postaci odpowiednich limitów dotyczących strat operacyjnych, wdrożenie i systematyczna weryfikacji procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wyniki Banku, zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku, zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku ukierunkowane jest na:

- a) działania prewencyjne, związane z identyfikacją, oceną i monitoringiem ryzyka, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;
- b) osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem będzie ukierunkowane ze szczególną uwagą na możliwość powstania dwóch klas zdarzeń:

- 1) o wysokiej częstotliwości występowania, ale generujących niewielkie straty -zarządzając nimi poprzez ustanowienie limitów, monitorowanie zdarzeń i obserwację przestrzegania limitów występowania zdarzeń, a także poprzez metody zapobiegania powstawaniu ryzyka, w tym także ustanawianie i przestrzeganie odpowiednich procedur oraz działanie mechanizmów kontrolnych (kontroli funkcjonalnej),
- 2) o niskiej częstotliwości występowania, ale generujących duże straty -zarządzając nimi poprzez ustanawianie procedur awaryjnych, planów ciągłości działania, a także w miarę możliwości i takiej potrzeby przenosząc ryzyko poza Bank.

W zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności zarządzanie ukierunkowane jest na stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego.

W zakresie zarządzania ryzykiem prawnym i braku zgodności stosowane będą:

- 1) regulacje wewnętrzne dotyczące ryzyka braku zgodności,

- 2) regulacje wewnętrzne dotyczące polityki kadrowej oraz plany szkoleń,
- 3) regulacje wewnętrzne dotyczące rozpatrywania skarg i reklamacji,
- 4) inne regulujące w swoim zakresie zagadnienia norm etycznych i zgodności prawnej,

W zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko modeli metody zarządzania ukierunkowane są na:

- 1) dążenie do stosowania prostych modeli o uznanym charakterze,
- 2) monitoring incydentów ryzyka i strat w ramach rejestrów ryzyka operacyjnego,
- 3) walidację i administrowanie w ramach corocznych przeglądów zarządczych polityk, strategii, instrukcji, procedur zarządzania ryzykiem, w sposób zapewniający minimalizację potencjalnych strat.

Na potrzeby zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym wyznaczania KRI oraz planowania ciągłości działania oraz planów awaryjnych dokonywana jest cykliczna identyfikacja procesów kluczowych zgodnie z odrębnymi regulacjami przyjętymi przez Zarząd. Za procesy kluczowe uznaje się procesy istotnie przyczyniające się do realizacji celów banku. W tym celu wyróżniane są procesy:

- 1) podstawowe – związane bezpośrednio z przychodami Banku
- 2) procesy pomocnicze wspierające działanie procesów podstawowych

Bank wyznacza wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w art. 315 – Część Trzecia Tytuł III Rozdział 2 Rozporządzenia CRR. Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyniosła 8 152 788 zł.

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
1.	Koszty oraz potencjalne koszty z tytułu zdarzeń (incydentów), które wystąpiły na przestrzeni 12 miesięcy poprzedzających datę analizy	9
2.	Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne zgodnie z zasadami dla Filaru I NUK	654
3.	9/654	1,38%

W związku z tym, że suma poniesionych kosztów z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego jest niższa od wyliczonego wymogu kapitałowego, Bank uznaje wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne wyliczony w Filarze I za wystarczający.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447

Bank stosuje zasady (politykę) rachunkowości, w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku poz. 2342, z późn.zm) oraz z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku poz.329), w tym: zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych.

W aktywach Banku znajdują się następujące papiery kapitałowe (zł):

L.p	Nazwa instrumentu finansowego:	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2017r.	Sposób wyceny
1	Akcje BPS SA serii H	6 932,50	Wg ceny nabycia
2	Akcje BPS SA serii I	60 000,00	Wg ceny nabycia
3	Akcje BPS SA serii J	83 975,00	Wg ceny nabycia

4	Akcje BPS SA serii K	120 000,00	Wg ceny nabycia
5	Akcje BPS SA serii M	250 000,00	Wg ceny nabycia
6	Akcje BPS SA serii O	90 000,00	Wg ceny nabycia
7	Akcje BPS SA serii S	262 500,00	Wg ceny nabycia
8	Akcje BPS SA serii W	20 000,00	Wg ceny nabycia
9	Akcje BPS SA serii AA	100 000,00	Wg ceny nabycia
10	Udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	5 000,00 w tym 2 000 udział i 3 000 wpisowe	Wg ceny nabycia

Są to papiery wartościowe z ograniczoną zbywalnością. Na dzień bilansowy ww. akcje zostały wycenione według ceny nabycia zgodnie z par. 36 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.

XV. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448

Celem strategicznym Banku w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja negatywnych zmian w zakresie wyniku finansowego, na skutek niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych; ponadto celem jest zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów odsetkowych.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
- 4) Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku; narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach i strukturze aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych przedziałach czasowych oraz niekorzystnymi i trudnymi do przewidzenia zmianami rynkowych stóp procentowych.

Bank dążyć będzie do kształtowania struktury aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w taki sposób, by uzyskać optymalne efekty w zakresie poziomu wyniku odsetkowego, przy zakładanych zmianach rynkowych stóp procentowych; jednocześnie zachowany będzie warunek bezpieczeństwa wyniku odsetkowego przy nieoczekiwanej zmianie tych stóp w kierunku przeciwnym od zakładanego.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej odbywa się z częstotliwością miesięczną.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych. Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko przeszacowania (ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania),
- 2) ryzyko bazowe,
- 3) ryzyko opcji klienta,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- 1) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

Ryzyko opcji klienta bada się na dwóch poziomach:

- 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
- 2) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym.

Ryzyko krzywej dochodowości występuje w sytuacji angażowania się Banku w instrumenty finansowe aktywne i pasywne z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- 1) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- 2) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Analiza luki jest miernikiem statycznym, odzwierciedlającym m.in. poniższe założenia:

- 1) struktura bilansu, pozycji pozabilansowych oraz terminów przeszacowania zaobserwowana na datę analizy nie zmieni się w przyszłości,
- 2) założona zmiana stóp procentowych nie zostanie zniwelowana w przyszłości zmianą w odwrotnym kierunku,
- 3) przy badaniu wpływu niedopasowania w terminach przeszacowania (ryzyko przeszacowania) na wynik odsetkowy, stopy procentowe wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych zmieniają się o taką samą skalę punktów procentowych,
- 4) przy badaniu wpływu na wynik odsetkowy dodatkowo ryzyka bazowego, przyjmuje się założenie, że stopy procentowe poszczególnych grup aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych zmieniają się o zróżnicowaną skalę punktów procentowych, zgodnie z charakterystyką oprocentowania poszczególnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Dopuszczalny poziom ryzyka w Banku wyrażony może być za pomocą stopnia narażenia wyniku finansowego oraz funduszy własnych Banku na to ryzyko (objęty systemem limitów narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej). Pośrednio wielkość ryzyka znajduje swoje odzwierciedlenie w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą i Zarząd planowanym współczynniku adekwatności kapitałowej, zwrocie na aktywach (ROA), zwrocie na kapitale (ROE) oraz kluczowych zasadach polityki Banku (np. co do dopuszczalnych rodzajów inwestycji i produktów, maksymalnego dopuszczalnego okresu przeszacowania pozycji, maksymalnego dopuszczalnego okresu zapadalności / wymagalności pozycji bilansu).

Bank wyznacza limit dla zmian wyniku odsetkowego będącego skutkiem występującego w Banku

niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych oraz na skutek występującego w Banku ryzyka bazowego w okresie 12 m-cy od daty analizy. Limit ten wyznaczany jest jako iloczyn wielkości luki w danym przedziale przeszacowania oraz założonej skali zmian stóp procentowych, z jednoczesnym uwzględnieniem czasu trwania danej luki. Suma zmian w wyniku odsetkowym w poszczególnych przedziałach do 12 miesięcy stanowi zmianę wyniku odsetkowego w skali 12 m-cy.

Na koniec grudnia 2017 roku aktywa oprocentowane wynoszą 109 850 tys. zł, pasywa oprocentowane wynoszą 89 260 tys. zł. Nadwyżka aktywów nad pasywami oprocentowanymi wynosi 20 590 tys. zł. Wskaźnik relacji aktywów do pasywów kształtuje się poziomie 123,1%. W strukturze aktywów oprocentowanych przeważają te o stopie zmiennej, stanowiące 46,6% ogółu, podobnie w pasywach, gdzie produkty o zmiennym oprocentowaniu stanowią 70,4% ogółu pasywów. Średnie oprocentowanie aktywów wynosi 2,76%, natomiast pasywów 0,53%, daje to rozpiętość oprocentowania na poziomie 2,24% (marża spread). Marża odsetkowa na 31.12.2017 r. wynosi 2,33%. Łączny wskaźnik niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi (do 12 miesięcy) wynosi 0,19, co oznacza że występuje ogółem luka dodatnia na poziomie 20 590 tys. zł. Bank monitoruje poziom ryzyka stopy procentowej, także poprzez comiesięczne testy warunków skrajnych w ramach ryzyka bazowego i ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania. Testy te wykazały zagrożenia dla działalności Banku w przypadku niekorzystnych zmian na rynku stóp procentowych, niemniej jednak obecne tendencje na rynku i prognozy sugerują stabilizację w tym zakresie oraz wzrosty stóp. Skuteczność i adekwatność dobranych metod pomiaru jest odpowiednia do realizacji celów ujętych w polityce.

XVI. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449

Nie dotyczy

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450

1. Polityka wynagrodzeń (w 2017 roku obowiązywała Polityka zmiennych składników wynagrodzeń zgodna z Uchwałą KNF nr 258/2011) która została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku. Rada Nadzorcza omawiała zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń w 2017 roku jeden raz. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komitegu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
2. Wynagrodzenia osób objętych polityką wynagrodzeń (Polityką zmiennych składników wynagrodzeń) są zależne od wskaźników Banku: 1) zysku netto, 2) jakości portfela kredytowego, 3) współczynnika wypłacalności.
3. Kryteria stosowanych przy pomiarze wyników to wykonania wskaźników wymienionych w ust. 2 w odniesieniu do planu finansowego oraz założeń przyjętych w Strategii Banku.
4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013 – Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku - *składnik zmienny nie przekracza 100 % stałego składnika łącznego wynagrodzenia każdej osoby.*
5. Bank nie stosuje polityki odraczania płatności i wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.
6. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia za 2017 rok, z podziałem na obszary działalności Banku:

Obszar działania	Ilość osób	Zarząd Banku
Zarządzanie bankiem	3	398,00

7. Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka

	Zarząd	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Wynagrodzenie stałe	398,00 tys. zł.	0,00 tys. zł.	398,00 tys. zł.
Wynagrodzenie zmienne	–	–	–
Liczba osób uzyskujących odprawy	–	–	–
Wartość odpraw	–	–	–
Najwyższa wypłata odprawy	–	–	–

8. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR

Nie dotyczy

XVIII. Dźwignia finansowa – art. 451

Wskaźnik dźwigni finansowej wyliczany jest jako iloraz kapitału Tier I oraz miary ekspozycji całkowitej. Wskaźnik dźwigni kalkulowany jest zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I wyliczonego zgodnie z artykułem 499 ust 2 (w pełni wprowadzona definicja), jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I. Bank oblicza wskaźnik dźwigni na koniec każdego kwartału kalendarzowego. Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawnienia informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank ujawnia dane wg poniższych tabel:

Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji

Dzień odniesienia	31.12.2017
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Obornikach Śląskich
Poziom stosowania	indywidualny

Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	116 676
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	

6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	964
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
7	Inne korekty	-234
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	117 406

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	116 676
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-234
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	116 442
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4–10)	
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	

14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	
EU-15a	(Wylączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12–15a)	
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	1 963
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-999
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	964
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wylączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	8 719
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	117 406
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	7,43
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Art. 499 ust. 1 lit b)definicja przejściowa
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	

Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	116 676
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	116 676
EU-4	Obligacje zabezpieczone	
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	16 210
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	3 316
EU-7	Instytucje	52 529
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	28 294
EU-9	Ekspozycje detaliczne	1 906
EU-10	Przedsiębiorstwa	8 014

EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	6 403

Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Na dzień ujawnienia Bank ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako nieistotne i nie posiada odrębnej procedury w tym obszarze. Obecnie zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej odbywa się na podstawie Strategii zarządzania i planowania kapitałowego, w której określone zostały zasady zarządzania ryzykiem i tryb raportowania
Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Poziom wskaźnika dźwigni wg definicji przejściowej w 2017 roku wynosił od 7,43 do 8,43 Na jego wysokość największy wpływ ma poziom kapitału Tier I oraz zwiększająca się skala działalności.

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452

Nie dotyczy

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453

1. Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych
2. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi – *wyjątki z polityki kredytowej oraz instrukcji w zakresie zabezpieczeń*

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami Banku, lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:

- 1) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:
 - a) ryzyko branży,
 - b) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - c) status prawny wnioskodawcy,
 - d) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował,
 - e) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania,
 - f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:

- realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia,
 - płynność zabezpieczenia,
 - istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych,
 - możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie,
- 2) przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:
- a) należności podatkowe, w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe,
 - b) opłaty notarialne,
 - c) opłaty sądowe,
 - d) opłaty o charakterze cywilnoprawnym.
- 3) przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych;

Bank dokonuje oceny wartości przyjętych zabezpieczeń zarówno na etapie ich pozyskiwania jak i w całym okresie trwania umowy, z uwzględnieniem wyżej opisanych czynników na podstawie obowiązujących w Banku szczegółowych regulacji, w tym Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzycelności w Banku Spółdzielczym w Obornikach Śląskich jak również Instrukcji zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych

3. Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez daną instytucję - *wyjątki z polityki kredytowej oraz instrukcji w zakresie zabezpieczeń*

Bank przyjmuje w szczególności następujące formy zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco;
- 2) depozyt bankowy;
- 3) kaucja pieniężna;
- 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
- 6) poręczenie według prawa cywilnego;
- 7) poręczenie wekslowe;
- 8) gwarancja;
- 9) przelew wierzycelności na zabezpieczenie;
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;
- 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;
- 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/ przeniesienie własności;
- 13) zastaw rejestrowy;
- 14) zastaw zwykły;
- 15) zastaw finansowy;
- 16) hipoteka;
- 17) hipoteka przymusowa;
- 18) oświadczenie o poddaniu się egzekucji;

- 19) przystąpienie do długu;
- 20) przejęcie długu;
- 21) ubezpieczenie kredytu;

Przy czym

1. Przyjmuje się wyłącznie zabezpieczenia, których termin rozliczenia względem zabezpieczanej ekspozycji jest taki sam lub dłuższy niż termin tej ekspozycji.
2. Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:
 - 1) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (w szczególności poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu);
 - 2) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwo zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (w szczególności kaucja, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie, hipoteka).
3. Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:
 - 1) weksel własny in blanco - gdy dłużnikiem jest osoba, która dokonywała bezpośrednio z Bankiem czynności bankowej lub osoba będąca dłużnikiem Banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z tej czynności bankowej;
 - 2) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku, gdy dłużnik posiada rachunek bankowy, o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez dłużnika umów.
4. Bank podejmuje negocjacje z wnioskodawcą w celu ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń w formie:
 - 1) poręczenia cywilnego lub wekslowego podmiotów powiązanych z dłużnikiem kapitałowo lub organizacyjnie;
 - 2) pełnomocnictw do dysponowania rachunkiem bankowym w innych bankach, gdy dłużnik posiada w tych bankach rachunek bankowy.
4. Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych
5. Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego – *informacje dotyczące ryzyka koncentracji w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym*

Bank stosuje limity zaangażowań w wysokościach i względem następujących rodzajów zabezpieczeń

<i>Limit łącznego zaangażowania w jeden rodzaj zabezpieczenia</i>			
Wysokość limitu wewnętrznego jako % FW Banku	w %	w tys. zł	Stan ekspozycji kredytowych (w tys. zł.)
hipoteka na nieruchomościach mieszkalnych	350%	30 517	20 074
hipoteka na nieruchomościach niemieszkalnych	250%	21 798	7 123
zastaw rejestrowy	5%	436	0

weksel in blanco	200%	17 438	5 905
poręczenie wg prawa cywilnego	80%	6 975	47

XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Nie dotyczy

XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego

Nie dotyczy

Istota i cel zarządzania ryzykiem

Podjęcie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości. W celu realizacji procesów w Banku realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu; stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki; monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

- a) opracowanie przez Zarząd Banku i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii, zawierającej cele strategiczne, apetyt na ryzyko oraz planowane działania średnio i krótkookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym.
- b) wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów redukcji ryzyka,
- c) opracowanie, wdrożenie, przegląd i aktualizację w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku metodologii identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania, kontroli i limitowania ryzyka,
- d) określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku
- e) opracowanie i wdrożenie szczegółowych pisemnych regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku,
- f) wprowadzanie pisemnych procedur zarządzania rodzajami ryzyka, które zostały zidentyfikowane jako istotne w prowadzonej działalności bankowej,
- g) opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacji kryzysowej,
- h) dokonywanie cyklicznych przeglądów zarządczych regulacji wewnętrznych i struktury organizacyjnej Banku, w celu dopasowania ich zapisów do zmian profilu ryzyka lub zakresu działalności,

Dla pozostałych rodzajów ryzyka, uznanych za nieistotne w procesie szacowania kapitału wewnętrznego lub tych rodzajów ryzyka, które są traktowane jako część innego rodzaju ryzyka nie przyjmuje się odrębnych regulacji wewnętrznych. Zarządzanie tymi rodzajami ryzyka dokonywane jest w oparciu o istniejące procedury i regulacje wewnętrzne odnoszące się do innych rodzajów ryzyka. Podejście to obejmuje to, m.in:

- 1) ryzyko strategiczne, ryzyko zmian otoczenia ekonomicznego, ryzyko regulacyjne, ryzyko konkurencji – traktowane jako część ryzyka wyniku finansowego,

- 2) ryzyko rezydualne – traktowane jako część ryzyka kredytowego,
- 3) ryzyko modeli – traktowane przez Bank jako część ryzyka operacyjnego,
- 4) ryzyko prawne - traktowane przez Bank jako część ryzyka operacyjnego
- 5) ryzyko utraty reputacji.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Prezes Zarządu
- 4) Komórka ds. monitoringu kredytowego
- 5) Komórka ds. ryzyka
- 6) Komórka ds. zgodności
- 7) Audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony
- 8) Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Wymagania wobec Rady Nadzorczej i Zarządu:

- 1) członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu zawsze cieszą się wystarczająco dobrą opinią i posiadają wystarczającą wiedzę, umiejętności i doświadczenie do wykonywania swoich obowiązków. Ogólny skład organów Banku odzwierciedla odpowiednio szeroki zakres doświadczeń.
- 2) Wszyscy członkowie organów poświęcają wystarczająco dużo czasu w wykonywaniu swoich funkcji w Banku, a także analizom w kwestii ryzyka.
- 3) Organy Banku biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka, o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz w wycenie aktywów związanych z tymi rodzajami ryzyka oznacza to regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

Zadania Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym również sprawuje nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji
2. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór w szczególności przez:
 - 1) zatwierdzenie określonego przez Zarząd akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka (apetyt na ryzyko) oraz monitoruje jego przestrzeganie.

- 2) zatwierdzenie przyjętej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem oraz monitorowanie jej przestrzegania;
 - 3) nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem polityk i procedur, na podstawie których funkcjonować ma w banku system zarządzania ryzykiem;
 - 4) nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, w zakresie systemu Zarządzania ryzykiem, w zależności od wewnętrznego podziału zadań w Zarządzie,
 - 5) określenie zasad raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 6) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.
3. Rada Nadzorcza przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie na ryzyko, w tym o dokonaniu rewizji niniejszej Strategii.
 4. Rada Nadzorcza nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
 - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
 - 2) procesu tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 3) zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,
 - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - 5) zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 6) zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Zadania Zarządu

1. Zarząd projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym.
2. W szczególności Zarząd realizuje zadania określone w pkt. 1 przez:
 - 1) określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka (apetytu na ryzyko, który następnie zatwierdza Rada Nadzorcza);
 - 2) opracowywanie i przyjmowanie strategii zarządzania ryzykiem;
 - 3) wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o których mowa w § 14;
 - 4) nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie, o których mowa w § 14;
 - 5) opracowywanie i akceptowanie polityk oraz zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej, oraz monitorowanie ich przestrzegania;
 - 6) nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku, w tym ryzyka związanego z działalnością podmiotów zależnych,
 - 7) ustanawianie zasad raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w banku.
 - 8) Zarząd banku zapewnia, że system zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym, jest adekwatny i skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem dostarcza zamierzonych efektów, oraz jest realizowany w sposób poprawny i odpowiednio do profilu ryzyka na każdym etapie procesu zarządzania ryzykiem, tj. etapach: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu.
 - 9) Zarząd, w ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym), a także organizacji i

działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym).

- 10) Zarząd dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem (w tym operacyjnym) i systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem.
- 11) Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.
- 12) Zarząd odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:
 - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
 - 2) tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 3) zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
 - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - 5) zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 6) zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Zadania Prezesa Zarządu

1. Prezes Zarządu nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.
2. Prezes Zarządu w szczególności nadzoruje bezpośrednio zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, o którym mowa w § 14.
3. W ramach nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym na drugim poziomie nadzoruje działalność:
 - 1) komórki ds. ryzyka,
 - 2) komórki ds. zgodności,
 - 3) komórki ds. monitoringu kredytowego i klasyfikacji należności
4. W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym Prezes Zarządu odpowiada również za funkcjonowanie Systemu Informacji Zarządczej dostarczający Zarządowi oraz Radzie nadzorczej kompleksowych informacji na temat ryzyka.

Zadania komórki ds. ryzyka

1. Zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie.
2. Komórka jest odpowiedzialna za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
3. Komórka stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.
4. Komórka może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zaradzenia naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.

Zadania komórki ds. monitoringu kredytowego i klasyfikacji należności

1. Zadaniem komórki jest dostarczanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej niezależnych ocen jakości portfela kredytowego (na który składają się udzielone kredyty i pożyczki) i działania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie działalności kredytowej, a także rozpoznawanie i dokonywanie pomiaru ryzyka w portfelu – komórka stanowi element drugiego poziomu.
2. Komórka dokonuje:
 - 1) okresowych przeglądów poszczególnych kredytów,
 - 2) sporządza propozycje klasyfikacji należności do odpowiedniej kategorii ryzyka oraz dokonuje ich odpowiedniej ich wyceny,

- 3) bada wartość przyjętych zabezpieczeń,
- 4) ocenia adekwatność rezerw/odpisów na należności i przygotowanie zaleceń dotyczących ich wysokości,
- 5) dostarcza Zarządowi i Radzie Nadzorczej terminowych informacji dotyczących ryzyka w portfelu kredytowym,
- 6) zapewnia wykrycie i usunięcie niedociągnięć i braków w dokumentacji kredytowej oraz dokumentacji zabezpieczeń.

Zadania komórki ds. zgodności

1. Zadaniem komórki jest zapewnianie przestrzegania polityki zgodności – stanowi element drugiego poziomu.
2. Komórka ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Komórka ds. zgodności identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych, a także poprzez przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających.
4. Komórka monitoruje poziom ryzyka braku zgodności pozostały po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności.
5. Komórka ds. zgodności Raportuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat ryzyka braku zgodności w Banku.

Zadania audytu wewnętrznego

1. Audyt wewnętrzny ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku – stanowi trzeci poziom.
2. Dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym komórki ds. ryzyka, komórki ds. zgodności) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Pozostałe komórki i jednostki Banku

Pozostałe komórki i jednostki Banku - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – stanowią I linię obrony.

Profil ryzyka Banku

Bank dokonuje cyklicznej i incydentalnej (w przypadkach nagłej zmiany poziomu ryzyka) identyfikacji istotności ryzyka obciążającego działalność. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na działalność Banku. Obecny profil ryzyka Banku przedstawia się następująco:

L.p.	Nazwa ryzyka	Istotne (IS)/Nieistotne (NI)
1.	Ryzyko kredytowe	IS
2.	Ryzyko operacyjne	IS
3.	Ryzyko koncentracji zaangażowań	IS
4.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	IS

5.	Ryzyko płynności	IS
6.	Ryzyko wyniku finansowego	NI
7.	Ryzyko kapitałowe	NI
8.	Ryzyko strategiczne	NI
9.	Ryzyko reputacji	NI
10.	Ryzyko rezydualne	NI
11.	Ryzyko braku zgodności	IS
12.	Ryzyko modeli	NI

Ocena kwalifikacji Zarządu

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny kompetencji Zarządu jeżeli przepisy nadzorcze tego wymagają. Dokonywana jest też ocena kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) Zarządu w zakresie niezbędnym do realizacji strategii zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym. Ocena jest dokonywana zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) Rada Nadzorcza ocenia czy Zarząd, jako organ Banku posiada odpowiednie kwalifikacje (wiedzę i umiejętności);
- 2) w celu oceny kwalifikacji Zarządu, Rada Nadzorcza dokonuje oceny kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) poszczególnych członków Zarządu do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 3) przynajmniej jeden członek Zarządu, w szczególności nadzorujących dany rodzaj ryzyka lub dany rodzaj zagadnienia powinien posiadać odpowiednie dla danego obszaru kwalifikacje;
- 4) ocena kwalifikacji dokonywana jest zgodnie z przepisami prawa, a także odpowiednimi regulacjami nadzorczymi;
- 5) Rada Nadzorcza dokonuje oceny kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) członka Zarządu:
 - a) przed powołaniem członka Zarządu,
 - b) w przypadkach zmiany zakresów odpowiedzialności pomiędzy członkami Zarządu,
 - c) przypadkach zmiany przepisów prawa i przepisów nadzorczych, wymagających ponownej oceny kwalifikacji członków Zarządu.
- 6) ocena kwalifikacji obejmuje w szczególności ocenę: doświadczenia zawodowego, wykształcenia, bądź przeszkolenia zapewniającego właściwe sprawowanie wyznaczonych funkcji;
- 7) w przypadku stwierdzenia braku odpowiednich kwalifikacji członka Zarządu stosowane są środki naprawcze, obejmuje to wyznaczenia odpowiedniego czasu na uzupełnienie kwalifikacji i wyznaczenie momentu dokonania ponownej oceny przez Radę Nadzorczą.

Proces zarządzania ryzykiem

1. Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację

finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;

- 2) **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;
- 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchyłań realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Zadania systemu zarządzania ryzykiem

Zadaniami systemu zarządzania ryzykiem są identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez bank działalności.

1. Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany na trzech niezależnych poziomach:
 - 1) **poziom pierwszy** (pierwsza linia obrony) - zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej, bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za działalność biznesową, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
 - 2) **poziom drugi** (druga linia obrony) - którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w pkt. 1, a także działalność komórki ds. zgodności,
 - 3) **trzecia linia obrony** - którą stanowi działalność audytu wewnętrznego.
2. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych. W przypadku uczestniczenia Banku w systemie ochrony mechanizmy kontrolne na trzecim poziomie oraz niezależne monitorowanie ich przestrzegania stosuje SSO.
3. Niezależność działalności poziomów polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących obszarach:
 - 1) działanie drugiej linii obrony w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem w działalności operacyjnej, jest niezależne od funkcjonowania pierwszej linii obrony,
 - 2) działanie trzeciej linii obrony, polegające na stosowaniu mechanizmów kontrolnych, lub niezależnym monitorowaniu przestrzegania mechanizmów kontrolnych, jest niezależne od działalności pierwszej i drugiej linii obrony.

Zasady ustalania limitów wewnętrznych

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, które Bank uznaje za istotne i mierzalne.
2. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
3. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość akceptuje Zarząd.
4. Wysokość limitów, o których mowa w ust. 1 jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka banku (apetytu/tolerancji na ryzyko).
5. Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej i przechowywane przez komórkę ds. ryzyka.

Postępowanie w przypadku przekroczenia limitów

1. Zarząd w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje i warunki, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych.
2. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym mowa w ust. 1, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
3. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust.2.
4. Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza komórka ds. ryzyka.
5. Raporty zawierające informację o wykorzystaniu limitów przedkładane są okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej – w cyklach czasowych ustalonych w „Instrukcji funkcjonowania informacji zarządczej”.

Kontrola wewnętrzna

1. Wszyscy pracownicy mają obowiązek w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosować mechanizmy kontrolne w zakresie zarządzania ryzykiem lub niezależnie monitorować przestrzeganie mechanizmów.
2. Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem i apetyt/tolerancja na ryzyko

W oparciu o założenia poszczególnych strategii funkcjonalnych w „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Obornikach Śląskich na lata 2017-2021”, wyznaczono cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym:

1. Ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz detalicznych ekspozycji kredytowych

1.1 Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz detalicznych ekspozycji kredytowych jest:

- 1) Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonego poprzez:
 - a) maksymalną koncentrację wynikającą z ekspozycji wobec jednego kredytobiorcy oraz grupy podmiotów powiązanych:

L.p.	Wyszczególnienie	Maksymalna skala działalności (% FW)
1.	Limity ekspozycji Instytucja nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399–403 przekracza 25 % wartości jej funduszy własnych.	25%

2	Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego – 20 % zaangażowania wobec jednostki samorządu terytorialnego	25%
3.	Suma dużych (ekspozycji) zaangażowań Banku wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Banku.	300%
4.	Suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń udzielonych członkom zarządu albo rady nadzorczej lub osobom zajmującym kierownicze stanowiska w banku (art. 79a ust. 1 Prawa bankowego) oraz podmiotom powiązanym z nimi kapitałowo i organizacyjnie (art. 79a ust. 3)	15%

b) skalę zaangażowania w portfel kredytowy w tym koncentrację i detaliczne ekspozycje kredytowe:

L.p.	Wyszczególnienie	Maksymalna skala działalności (% FW)
1.	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	80%
2.	budownictwo	100%
3.	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	40%
4.	transport i gospodarka magazynowa	5%
5.	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	150%
6.	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	40%
7.	pozostała działalność usługowa	250%
8.	kredyty w rachunku bieżącym	50%
9.	kredyty obrotowe	60%
10.	kredyty inwestycyjne	40%
11.	kredytowa linia hipoteczna	150%
12.	kredyty gotówkowe dla osób fizycznych	40%
13.	kredyty na finansowanie nieruchomości mieszkalnych	350%
14.	pozostałe kredyty na finansowanie nieruchomości niemieszkalnych	100%
15.	kredyty hipoteczne dla osób fizycznych	200%
16.	hipoteka na nieruchomościach mieszkalnych	350%
17.	hipoteka na nieruchomościach niemieszkalnych	250%
18.	zastaw rejestrowy	5%
19.	weksel in blanco	200%
20.	poręczenie wg prawa cywilnego	80%
L.p.	Nazwa wskaźnika	
1.	Kredyty ogółem/ aktywa ogółem	70%
2.	Kredyty zagrożone/ kredyty ogółem	7%
3.	Detaliczne ekspozycje kredytowe/ kredyty ogółem	15%
4.	Detaliczne ekspozycje kredytowe w sytuacji zagrożonej/ detaliczne ekspozycje kredytowe ogółem	3,5%
5.	Kredyty w ROR/kredyty ogółem	5%
6.	Kredyty gotówkowe/kredytach ogółem	10%
7.	Wskaźnik Dtl	65%

1.2 Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) jest:

- 1) Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez skalę zaangażowania w portfel EKZH:

L.p.	Nazwa limitu	Maksymalny limit ustalony dla Banku
Wskaźniki ograniczające ryzyko EKZH		
1.	Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie wg. wartości nominalnej/ Kredyty ogółem	75%
2.	Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach mieszkaniowych wg. wartości nominalnej/ Kredyty ogółem	50%
3.	Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych wg. wartości nominalnej/ Kredyty ogółem	35%
4.	Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach mieszkaniowych w sytuacji zagrożonej/ Kredyty ogółem	3%
5.	Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych w sytuacji zagrożonej/ Kredyty ogółem	4%
Wskaźnik DtI		
1.	Wskaźnik DtI dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych	60%
2.	Wskaźnik DtI dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych	60%
Wskaźniki ograniczające ryzyko EKZH dotyczące wskaźników LtV		
1.	Wskaźnik LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkaniowych	75%
2.	Wskaźnik LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych	75%
3.	Wskaźnik LtV dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	85%

2. Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka operacyjnego jest:

- 1) Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko (tolerancję):

Lp.	Klasa zdarzeń	Maksymalny poziom rocznych strat brutto (% BIA)
1.	Oszustwa wewnętrzne	0%
2.	Oszustwa zewnętrzne	0%
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	7%
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	52%
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	15%
6.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	14%
7.	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	12%

4. Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

- 1) Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika
1.	Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do FW	max.15%
2.	Limit wskaźnika luki niedopasowania do 12 m-cy (luka ważona)	0,90
3.	Poziom marży procentowej	min. 2,5%

5. Ryzyko płynności

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka płynności jest:

1) Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

a) Kluczowe wskaźniki struktury bilansu:

Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika
Minimalny poziom LCR	100%
Minimalny poziom aktywów płynnych	20%
Minimalny poziom pasywów stabilnych	60%

6. Ryzyko wyniku finansowego

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest:

1) Uzyskanie zmienności wyniku zgodnej z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika
1.	Zrealizowany poziom wyniku wynikający z założonych planów +/-20 %,	20%
2	Wskaźnik C/I na poziomie zbliżonym do grupy rówieśniczej podobnych Banków +/- 83%.	83%
3.	Wielkość funduszy własnych w sumie bilansowej.	Co najmniej 7%

Informacja na temat profilu ryzyka

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- 1) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu
- 2) stosowanie działań profilaktycznych
- 3) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

„Strategia zarządzania ryzykiem” określa ogólne zasady funkcjonowania systemu zarządzania ryzykami w Banku oraz cele strategiczne w tym zakresie. Natomiast szczegółowe zasady i cele jakie przyjmuje Bank w zarządzaniu ryzykami – oparte o założenia strategiczne – sformułowane zostały w poszczególnych *politykach zarządzania ryzykami*.

Dla utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie Bank wyznacza limity na poszczególne rodzaje ryzyka. W bieżącym zarządzaniu ryzykiem w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz szacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Według stanu na koniec grudnia 2017 roku realizacja założeń dotyczących zarządzania w zakresie poszczególnych ryzyk przedstawia się następująco:

1) Ryzyko kredytowe

Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonego poprzez:

- a) Maksymalną koncentrację wynikającą z ekspozycji wobec jednego kredytobiorcy oraz grupy podmiotów powiązanych:

L.p.	Wyszczególnienie	Maksymalna skala działalności (% FW)	Wykonanie limitu na dzień 31.2.2017
1.	Limity ekspozycji Instytucja nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399-403 przekracza 25 % wartości jej funduszy własnych.	25%	0%
2.	Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego - 20 % zaangażowania wobec jednostki samorządu terytorialnego	25%	0%
3.	Suma dużych (ekspozycji) zaangażowań Banku wobec jednego podmiotu lub podmiotów	300%	35%

	powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Banku.		
4.	Suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń udzielonych członkom zarządu albo rady nadzorczej lub osobom zajmującym kierownicze stanowiska w banku (art. 79a ust. 1 Prawa bankowego) oraz podmiotom powiązanych z nimi kapitałowo i organizacyjnie (art. 79a ust. 3)	15%	88%

b) Skalę zaangażowania w portfel kredytowy w tym koncentrację i detaliczne ekspozycje kredytowe

L.p.	Wyszczególnienie	Maksymalna skala działalności (% FW)	Wykonanie limitu na dzień 31.2.2017
1.	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	80%	12%
2.	budownictwo	100%	21%
3.	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	40%	42%
4.	transport i gospodarka magazynowa	5%	0%
5.	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	150%	54%
6.	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	40%	54%
7.	pozostała działalność usługowa	250%	3%
8.	kredyty w rachunku bieżącym	50%	13%
9.	kredyty obrotowe	60%	19%
10.	kredyty inwestycyjne	40%	8%
11.	kredytowa linia hipoteczna	150%	59%
12.	kredyty gotówkowe dla osób fizycznych	40%	51%
13.	kredyty na finansowanie nieruchomości mieszkalnych	350%	61%
14.	pozostałe kredyty na finansowanie nieruchomości niemieszkalnych	100%	25%
15.	kredyty hipoteczne dla osób fizycznych	200%	45%
16.	hipoteka na nieruchomościach mieszkalnych	350%	66%
17.	hipoteka na nieruchomościach niemieszkalnych	250%	33%
18.	zastaw rejestrowy	5%	0%
19.	weksel in blanco	200%	34%

20.	poręczenie wg prawa cywilnego	80%	1%
-----	-------------------------------	-----	----

Nazwa wskaźnika

1.	Kredyty ogółem/ aktywa ogółem	70,0%	36%
2.	Kredyty zagrożone/ kredyty ogółem	7,0%	2%
3.	Detaliczne ekspozycje kredytowe/ kredyty ogółem	15,0%	34%
4.	Detaliczne ekspozycje kredytowe w sytuacji zagrożonej/ detaliczne ekspozycje kredytowe ogółem	3,3%	51%
5.	Kredyty w ROR/kredyty ogółem	5,0%	16%
6.	Kredyty gotówkowe/kredytach ogółem	10,0%	43%
7.	Wskaźnik DfI	65,0%	85%

Wnioski:

- ✓ Założony apetyt na ryzyko wyrażony poprzez w/w system limitów ostrożnościowych nie był przekraczany.
- ✓ Limity dotyczące ryzyka kredytowego w tym koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych są monitorowane zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, a wyniki sprawozdawane Zarządowi i Radzie Nadzorczej w terminach wynikających z odpowiednich regulacji wewnętrznych.
- ✓ Wskaźnik jakości kredytów znacznie poprawił się w stosunku do 2016 roku i wyniósł na koniec roku 2017 wyniósł 1,90%.
- ✓ Nie ma potrzeby dokonania istotnych zmian w zakresie apetytu na ryzyko, oprócz uzupełnienia zasad o realizację nowych wymagań prawnych, a także przyjęcia rocznej weryfikacji limitów.

1) **Ryzyko stopy procentowej**

Zarząd Banku dokonał corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, w tym efektywności realizacji i funkcjonowania regulacji wewnętrznych, w tym:

- 1) Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej,

W zakresie oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej Zarząd ustalił, że w okresie 2017 roku:

- 1) Bank nie przekraczał apetytu i tolerancji na ryzyko, wielkość wykonania limitów na koniec roku przedstawiała się następująco:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika	Wykonanie na koniec 2017 roku
1.	Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do FW	max.15%	10,8
2	Limit wskaźnika luki niedopasowania do 12 m-cy (luka ważona)	0,9	0,55
3.	Poziom marży procentowej	min. 2,5%	2,33

- 2) dokonywano i sprawozdawano wyniki testów warunków skrajnych,
- 3) system sprawozdawczości wewnętrznej realizowany był poprawnie, w okresie 2017 roku składano sprawozdania dotyczące monitorowania ryzyka stopy procentowej, zgodnie z SIZ
- 4) nie odnotowano poważnych nieprawidłowości systemu kontroli wewnętrznej w zakresie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

W zakresie funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych Zarząd ustalił, że:

- 1) nie zachodzą obecnie zmiany w otoczeniu Banku, powodujące konieczność aktualizacji regulacji wewnętrznych związanych z systemem zarządzania ryzykiem stopy procentowej
- 2) nie były przekraczane ustalone tolerancja/apetyt na ryzyko, powodujące konieczność reakcji Zarządu i dokonania zmiany podejścia do zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 3) Polityka oraz regulacje dotyczą wszystkich istotnych aspektów ryzyka stopy procentowej i nie zachodzi konieczność rozszerzenia zakresu zarządzania.

Wnioski:

Sytuacja Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest stabilna. Wszystkie limity ustalone przez Bank zostały utrzymane i na bieżąco monitorowane. System limitów badany jest w okresach miesięcznych. W warunkach stabilizacji stóp bazowych Bank będzie się starać maksymalizować marżę odsetkową i utrzymywać zmienność wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.

2) Ryzyko płynności

Zarząd Banku zgodnie z zapisami Rekomendacji P dokonał corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem płynności, w tym efektywności realizacji Polityki zarządzania ryzykiem płynności, a także funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych, w tym:

- 1) Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności,
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem płynności,
- 3) Planu awaryjnego utrzymania płynności.

W zakresie oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem płynności Zarząd ustalił, że na koniec 2017 roku:

- 1) Bank nie przekraczał apetytu i tolerancji na ryzyko, wielkość wykonania limitów w okresie roku przedstawiała się następująco:

Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika	Wykonanie na koniec 2017 roku
Minimalny poziom LCR	100%	257%
Minimalny poziom aktywów płynnych	20%	49,36%
Minimalny poziom pasywów stabilnych	60%	90,40%

- 2) dokonywano i sprawozdawano wyniki testów warunków skrajnych,
- 3) plan awaryjny płynności nie był uruchamiany,
- 4) system sprawozdawczości wewnętrznej realizowany był poprawnie, w okresie 2017 roku składano sprawozdania dotyczące monitorowania ryzyka płynności, zgodnie z SIZ
- 5) nie odnotowano poważnych nieprawidłowości systemu kontroli wewnętrznej w zakresie systemu zarządzania ryzykiem płynności.

W zakresie funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych Zarząd ustalił, że:

- 1) nie zachodzą obecnie zmiany w otoczeniu Banku, a także zmiany w strategii i działalności biznesowej Banku powodujące konieczność aktualizacji regulacji wewnętrznych związanych z systemem zarządzania ryzykiem płynności
- 2) nie były przekraczane ustalone tolerancja/apetyt na ryzyko, powodujące konieczność reakcji Zarządu i dokonania zmiany podejścia do zarządzania ryzykiem płynności,
- 3) Polityka oraz regulacje dotyczą wszystkich istotnych aspektów ryzyka płynności i nie zachodzi konieczność rozszerzenia zakresu zarządzania.

Wnioski:

Podstawowe cele polityki Banku w zarządzaniu ryzykiem płynności zostały zrealizowane. Płynność jest zabezpieczona w sposób pełny i kompletny. Zminimalizowane zostało utracenie płynności przez Bank w przyszłości. Poprzez odpowiedni dobór limitów i skuteczne zarządzanie ich wykonaniem zoptymalizowano zarządzanie nadwyżkami środków, tak by ustawowe normy zostały zachowane. Reasumując Bank zarządza w sposób skonsolidowany i całościowy ryzykiem płynności, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych, obejmując wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

4) Ryzyko operacyjne

Ocena realizacji Strategii i polityk w zakresie ryzyka operacyjnego

Zarząd Banku zgodnie z zapisami Rekomendacji M pkt. 2.1 dokonał corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym efektywności tego systemu, a także funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych, w tym:

- 1) Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 3) Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 4) Polityki w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 5) Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności.

W zakresie oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Zarząd ustalił, że w okresie 2017 roku:

- 1) poziom strat operacyjnych nie przekraczał apetytu i tolerancji na ryzyko, wielkość wykonania strat nie przekroczyła 10% wykonania wskaźnika BIA, wielkość wykonania limitów w okresie roku przedstawiała się następująco:

L.p.	Klasa zdarzeń	Maksymalny poziom rocznych strat brutto, obowiązujący w banku		Wykonanie limitu na koniec IV kwartału 2017 roku	
		% BIA	w zł	%	w zł
1	Oszustwa wewnętrzne	0%	0	0,00%	0,00
2	Oszustwa zewnętrzne	0%	0	0,00%	0,00
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	7%	45 780	0,00%	0,00
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	52%	340 080	0,91%	3 081,10
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	15%	98 100	3,96%	3 882,90
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	14%	91 560	0,00%	0,00
7	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	12%	78 480	2,24%	1 761,76

*Wysokość współczynnika BIA w roku 2017 - 654 tys. zł

- 2) dokonano identyfikacji kluczowych procesów, procesy wewnętrzne funkcjonowały zgodnie z ich opisem, dokonano corocznej weryfikacji poprawności ich funkcjonowania zgodnie z Rekomendacją M pkt. 4.17 opartej na wynikach kontroli wewnętrznej,
- 3) wyznaczono wskaźniki KRI, były one monitorowane oraz sprawozdawane do Zarządu i na bieżąco reagowano na ewentualne zwiększenie ryzyka oraz podejmowano odpowiednie działania,
- 4) system sprawozdawczości wewnętrznej realizowany był poprawnie, w okresie 2017 roku składano sprawozdania dotyczące monitorowania ryzyka, dokonano samooceny procesów dla Zarządu i Rady Nadzorczej zgodnie z Instrukcją funkcjonowania Systemu Informacji Zarządczej (SIZ),
- 5) nie odnotowano poważnych incydentów ryzyka braku zgodności,
- 6) nie odnotowano poważnych nieprawidłowości systemu kontroli wewnętrznej w zakresie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

W zakresie funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych Zarząd ustalił, że:

- 1) regulacje wewnętrzne były poddawane przeglądowi zarządczemu zgodnie z Instrukcją dokonywania przeglądów zarządczych, przeglądu ICAAP oraz przeglądu struktury organizacyjnej, wyniki przeglądu i propozycje zmian były przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej,
- 2) nie zachodzą obecnie zmiany w otoczeniu Banku, a także zmiany w strategii i działalności biznesowej Banku powodujące konieczność aktualizacji regulacji wewnętrznych związanych z systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 3) nie były przekraczane ustalone tolerancja/apetyt na ryzyko, powodujące konieczność reakcji Zarządu i dokonania zmiany podejścia do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 4) nie zanotowano strat w otoczeniu Banku wskazujących możliwość oddziaływania nowych rodzajów ryzyka operacyjnego na funkcjonowanie Banku i konieczność dostosowania procedur w celu ograniczenia ich przyszłego wpływu.

Wnioski:

Można stwierdzić, że ryzyko operacyjne w Banku jest na umiarkowanym poziomie, a prowadzone i planowane działania powodują, że utrzymuje się ono na niezmiennym, bezpiecznym dla Banku poziomie. Działania długofalowe związane ze sprzedażą usług elektronicznych oraz szkoleniami pracowników i wzmoczoną kontrolą wewnętrzną powinny przyczynić się do dalszego zmniejszenia się ilości pomyłek i błędów pracowników, a także poprzez nowe zastosowania elektroniczne do ograniczenia ilości zagrożeń zewnętrznych płynących z użytkowania sieci internetowej.

5) Ryzyko wyniku finansowego

Zarząd Banku dokonał corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem wyniku finansowego, w tym efektywności realizacji i funkcjonowania regulacji wewnętrznych, w tym:

- 1) Polityki w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym
- 2) Instrukcji sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno – finansowego.

W zakresie oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem wyniku finansowego Zarząd ustalił, że w okresie 2017 roku:

- 1) Bank nie przekraczał apetytu i tolerancji na ryzyko, wielkość wykonania limitów na koniec roku przedstawiała się następująco:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika	Wykonanie na koniec 2017 roku
1.	Zrealizowany poziom wyniku wynikający z założonych planów +/-20 %,	20%	13,47%
2	Wskaźnik C/I na poziomie zbliżonym do grupy rówieśniczej podobnych Banków +/- 83%.	83%	80,59%
3.	Wielkość funduszy własnych w sumie bilansowej.	Co najmniej 7%	7,46%

- 2) dokonano i sprawozdano wyniki testów warunków skrajnych,

- 3) system sprawozdawczości wewnętrznej realizowany był poprawnie, w okresie 2017 roku składano sprawozdania dotyczące monitorowania ryzyka wyniku finansowego, zgodnie z SIZ

W zakresie funkcjonowania i weryfikacji regulacji wewnętrznych Zarząd ustalił, że:

- 1) nie zachodzą obecnie zmiany w otoczeniu Banku, a także zmiany w strategii i działalności biznesowej Banku powodujące konieczność aktualizacji regulacji wewnętrznych związanych z systemem zarządzania ryzykiem wyniku finansowego
- 2) nie były przekraczane ustalone tolerancja/apetyt na ryzyko, powodujące konieczność reakcji Zarządu i dokonania zmiany podejścia do zarządzania ryzykiem wyniku finansowego,
- 3) Polityka oraz regulacje dotyczą wszystkich istotnych aspektów ryzyka wyniku finansowego i nie zachodzi konieczność rozszerzenia zakresu zarządzania.

3) **Ryzyko braku zgodności**

Ryzyko braku zgodności jest ryzykiem pokrewnym ryzyka operacyjnego. Obszar ryzyka zgodności zawiera się w Systematyce Ryzyka Operacyjnego, zapisanej w parametryzacji systemu OperNet. W zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank monitoruje poziom ryzyka poprzez wyliczanie wskaźników KRI.

Na podstawie analizy ryzyka braku zgodności według stanu na dzień 31.12.2017r. stwierdzono, że:

- ✓ w okresie raportowania zanotowano trzy skargi, które zostały przedłożone i rozpatrzone na Zarządzie,
- ✓ nie odnotowano żadnych prób oszustw,
- ✓ nie odnotowano przypadków braku zgodności w zakresie oceny zmian przepisów prawa wpływającego na działalność Banku,

Wnioski:

Nie stwierdzono znacznego pogorszenia profilu ryzyka braku zgodności z uwagi na ryzyko historyczne. W świetle tego efektywność mechanizmów zabezpieczających ryzyko jest wystarczająca.

Podsumowanie

Analiza realizacji strategii i polityk w zakresie zarządzania ryzykiem wykazała, że podstawowe wskaźniki charakteryzujące ogólny poziom (profil) ryzyka są zgodne z zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą planem ekonomiczno-finansowym Banku.